

02 • HAZİRAN • 2023

TOPLUMSAL
tarih **AKADEMİ**

OSMANLI - TÜRKİYE ÇALIŞMALARI

02

HAZİRAN 2023

TARİH VAKFI

TARİH VAKFI

Toplumal Tarih Akademi
Osmanlı-Türkiye Çalışmaları Dergisi

Toplumal Tarih Akademi
Osmanlı-Türkiye Çalışmaları Dergisi,
Tarih Vakfı tarafından her yıl Haziran
ve Aralık aylarında iki sayı olmak
üzere basılı ve çevrimiçi yayımlanan
hakemli bir dergidir.

Yıl 1 / Sayı 2 • Haziran 2023
ISSN: 2979-966X
E-ISSN: 2979-9694

Tarih Vakfı Adına Sahibi ve
Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet Ö. Alkan

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yaşar Tolga Cora
Yayın Yönetmenleri

Yaşar Tolga Cora, Nurşen Gürboğa
Yayın Yönetmen Yardımcıları
Firuzan Melike Sümertaş,
Cengiz Yolcu

Misafir Editör: **Sırrı Emrah Üçer**
Sekreter: **Elif Kevser Özer**
Görsel Tasarım: **Gökhan Pahlı**
Sayfa Tasarımı: **Hilal Rakıcı**

Baskı

Matbu Ajans
Çamlık Mahallesi, İkbal Caddesi,
Dinç Sokak, No:25, Er Plaza İş Merkezi,
K:1, D:2, Ümraniye/İstanbul
0553 754 32 38

Baskı Tarihi: Haziran 2023

Yayın Türü: Yaygın Süreli Yayın
Yayıncı Sertifika Numarası: 45602
Matbaa Sertifika Numarası: 48138

İletişim: Tarih Vakfı

Sarıdemir Mah. Rağıp Gümüşpala Cad.
Değirmen Sok. No: 10
Eminönü, Fatih, İstanbul
Telefon: (212) 522 02 02
Faks: (212) 513 54 00

toplumsal tarih akademi@tarikhvakfi.org.tr

Yayın Kurulu

Akif Ercihan Yerlioğlu - Boğaziçi Üniversitesi
Ali Sipahi - Özyeğin Üniversitesi
Alp Eren Topal - Oslo University
Aslıhan Gürbüz - McGill University
Ayşe Ozil - Sabancı Üniversitesi
Ayşe Polat - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Ayşe Başaran - Marmara Üniversitesi
Barış Alp Özden - Duisburg-Essen Universität
Cangül Örnek - Maltepe Üniversitesi
Cihangir Gündoğdu - İstanbul Bilgi Üniversitesi
Deniz Türker - Rutgers University-New Brunswick
Erol Ülker - Işık Üniversitesi
Fatih Artvinli - Acıbadem Üniversitesi
Fatma Öncel - Sabancı Üniversitesi
Filiz Dıgıroğlu - Marmara Üniversitesi
Firuzan Melike Sümertaş - UC Berkeley &
İstanbul Kent Üniversitesi
Gülhan Balsoy - İstanbul Bilgi Üniversitesi
Gülşay Yılmaz - Akdeniz Üniversitesi
Liaisan Şahin - Marmara Üniversitesi
Mehmet Ö. Alkan - İstanbul Üniversitesi
Mehmet Beşikçi - Yıldız Teknik Üniversitesi
Mehmet Ertan - Düzce Üniversitesi
Murat Cankara - Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Nurşen Gürboğa - Marmara Üniversitesi
M. Talha Çiçek - İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Tanya E. Lawrence - St. Andrews University
Tuba Demirci - Beykoz Üniversitesi
Tülün Değirmenci - Hacettepe Üniversitesi
Uğur Bahadır Bayraktar - Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Ümit Fırat Açıkgöz - American University of Beirut
Yaşar Tolga Cora - Boğaziçi Üniversitesi
Yavuz Köse - Vienna University

Danışma Kurulu

Ahmet Demirel - Marmara Üniversitesi (E)
Ahu Antmen - Sabancı Üniversitesi
Carter Vaughn Findley - The Ohio State University (E)
Edhem Eldem - Boğaziçi Üniversitesi
İlhan Tekeli - Ortadoğu Teknik Üniversitesi (E)
Nevra Necipoğlu - Boğaziçi Üniversitesi
Nicole van Os - Universiteit Leiden
Nuran Yıldırım - Bezmîâlem Vakıf Üniversitesi
Mete Tunçay - Bilgi Üniversitesi (E)
Selçuk Esenbel - Boğaziçi Üniversitesi (E)
Zafer Toprak - Boğaziçi Üniversitesi (E)
Zübeyde Fusun Üstel - Galatasaray Üniversitesi (E)

Toplumal Tarih Akademi *Osmanlı-Türkiye Çalışmaları Dergisi*
yayın yönetiminden ve yazardan izin alınmaksızın alıntı
yapılamaz. İzin çerçevesinde yapılacak alıntılarda Toplumal
Tarih Akademi dergisinin ilgili sayısını ve yazar ismini
belirtmek zorunludur.

Sunuş	
Sırrı Emrah Üçer	4
<hr/>	
Dosya: Altyapı	
Osmanlı'nın İlk Demiryolu Tecrübesi: İzmir-Aydın Hattının Zorlu Yılları	
Elvan Cobb	8
İmtiyazlı Şirketlere Yönelik Şikâyetler: İstanbul Terkos Su ve Tramvay Şirketlerinin Millileştirilmesi	
Nurçin İleri	25
Pera'nın Atığı, Kasımpaşa'nın Salgını: 1893-1894 Kolerla Salgını ve Çevre Adaletsizliğini Haritalandırmak	
K. Mehmet Kentel	52
Su, Çevre, Sanayi ve Devlet: Modernleşme Sürecinde Bursa Kentinin Suyunu 'Sıhhiileştirmek'	
İsmail Yaşayanlar	72
Tabiat, Tahayyül ve Tahakküm Erken Cumhuriyet Dönemi'nde İdeoloji, Su ve Ulus İnşası	
Onur İnal	90
<hr/>	
Belgeler	
Galata'da Uluslararası Ticareti Mektup Zarflarından Okumak	
Ayşe Ozil	106
İki Taşınma Bir Yangına Bedel	
Ecem Doymun	111
Tarihsel Bir Belge Olarak Harita ve Geç Osmanlı İskenderun Haritaları'nın Bize Söyledikleri	
Feyza Daloğlu	114
Elektrik'ten Arşiv'e: Silahtarağa Elektrik Fabrikası Arşivi	
Amed Gökçen & Lütfiye Çetin	120
<hr/>	
Kitabiyat	
Begüm Adalet, <i>Hotels And Highways: The Construction Of Modernization Theory In Cold War Turkey</i>	
Fulya Özkan	124
Demiryolları Çalışmalarında Yeni ve Eskimeyen Perspektifler	
Alp Yücel Kaya	128
On Barak, <i>Powering Empire: How Coal Made the Middle East and Sparked Global Carbonization</i>	
Alaaddin Tok	134
Cavit Orhan Tütengil ve Türkiye'nin Karayolları	
Sinan Yıldırım	138

Altyapıya Nereden ve Niçin Bakalım?

Altyapıya nereden ve niçin bakalım? Altyapı şebekelerine ilişkin bir sorunsalımız var mı? Bunlar akademik bir toplumsal tarihçilik dergisinin altyapı özel sayısını çıkarırken cevaplaması gereken sorular. Derginin yerleşik editör ekibi, misafir editör ve sayı yazarları arasında bu perspektifin olgunlaştırılmasına dönük yabana atılmayacak bir mesai geçti ve aşağıdaki bakış açısı böyle olgunlaştı. Bu perspektifi kamu hizmetleri politikaları (*utilities policy*) literatürüyle geç Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemi tarih literatürü arasındaki diyalog gibi görebilirsiniz. Elbette bu diyalogun "bugün burada" yapılıyor olması da kritik -yani bir küresel salgından yaralı çıkmış, ekonomik kriz içerisine savrulmuş ve metalaşmış temel kamu hizmetlerinin (su, sağlık, elektrik, barınma) giderek pahalılaştığı bir ülkede. Toplumsal tarihçilik bugün yaşananı ve güncel olanı tanıyarak, toplumsal hareketlerin gündemlerini içererek ilerleyen ve gelişen bir gelenek olduğu için, altyapı şebekelerinin toplumsal tarihçiliği de bu şebekelerin ve bu şebekelerin ürettiği kamu hizmetlerinin güncel haline duyursuz kalamazdı.

Altyapı meselesinin bu sayıda ön plana çıkarmaya çalıştığımız sorunsalı devlet-piyasa-yurttaşlık üçlü açmazı. Bu üç büyük özneler kümesi altyapı şebekelerini kendi çıkarları çerçevesinde sahiplenmeye ve yeniden biçimlendirmeye çalışıyor. Bunlardan biri devlet. Devletler özellikle yönetme, denetleme, sansür teknolojilerinin önemli bir uzvu olarak altyapı şebekelerini yeniden yapılandırmak ve kontrol altında tutmak istiyor. Bu Weber, Wittfogel, Mann gibi yazarların devlet kapasitesi analizlerinde kullanılan bir tema. Şebekenin üçlü açmazındaki ikinci büyük özneler kümesi piyasa. Piyasa aktörleri, (özellikle büyük bankalar ve şirketler ve tabii şebekelerin ticari aboneleri) altyapı şebekelerini tıkanmış sermaye birikimini açacak bir yatırım alanı olarak biçimlendirme arayışında. Harvey'nin zaman-mekânsal ayar/çözüm (*spatio-temporal fix*) kavramında olduğu gibi, veya bir ölçüde Sassen'in kent çalışmalarında dikkat çekildiği gibi, piyasa özneleri bu şebekelerin ürettiği (kamu/belediye) hizmetlerini de birer meta olarak kurmaya / yeniden yapılandırmaya çalışıyor. Buraya kadar altyapı şebekelerinin temel sorunsalı devletle piyasa arasındaki bir kamulaştırma - özelleştirme meselesi olarak görülebilir. Ana akım altyapı çalışmalarının çoğu için şebekelerde bir devlet-piyasa ikilemi vardır ve yine ana akıma göre tarih bu ikilemi özelleştirme lehine çözmüştür, dolayısıyla aslında bir tarihe de ihtiyaç yoktur. Ancak eleştirel toplumsal tarihçiliğin analizi bu ikilemle kısıtlı kalamaz ve ana akımın iddialarına hızlıca ikna olmaz.

Toplumsal tarihçiler olarak gözümüzü yakıcı güncel toplumsal taleplere diktiğimizde şebekelerin üçlü açmazının devlet ve piyasa karşısındaki üçüncü ayağı olarak kamu hizmetlerine evrensel erişim hakkı talep eden yurttaşları görmemiz gerekir. Altyapı şebekelerinin ürettiği kamu hizmetlerine erişim modern bir yurttaşlık hakkı / sosyal / ekonomik hak olarak biçimleniyor, özellikle yirminci yüzyıl refah devletlerinin yurttaşlık sözleşmeleri kapsamında suya, yola, elektriğe, telefona (sonra internete) evrensel erişim ülküsü önemli bir yer ediniyor. Bu evrensel erişim hakkı bazı temel medeni yurttaşlık haklarının da (mesela seyahat hürriyeti, ifade hürriyeti gibi) temel sosyal hakların da (eğitim gibi, sağlık gibi) kullanılmasının temel dayanağı haline geliyor. Yani biz yurttaşların da altyapı şebekelerinden ucuz/bedava, erişilebilir kamu hizmeti üretmesi ve bu hizmeti kullanırken bizi özgür bırakması gibi bir beklentimiz var. T. H. Marshall, Esping-Andersen gibi sosyal politika literatürünün köşe taşlarını oluşturan yazarların sosyal hak kavramı ve Ian Gough'un

savunduğu evrensel kamu hizmetleri (*universal basic services*) perspektifi bu açıdan yurttaşın bir özne olarak şebeke araştırmalarına dahil edilmesi açısından çıkış noktaları sağlıyor. Başka bir deyişle toplumsal tarihçilik altyapı şebekelerinin tarihi yazarken biraz da bu şebekelerin ürettiği hizmetlere erişme gayreti ve özlemi içindeki modern yurttaşın tarihini yazıyor olmalı. Altyapı şebekelerinin toplumsal tarihçiliği, altyapı şebekelerine evrensel erişime ilişkin yurttaşlık haklarının da tarihçiliği olarak yapılmalı.

Şebekelerin üçlü açmaz içerisinde, devlet, piyasa ve yurttaş özne grupları arasında çekiştirildiğini ve biçimlendirildiğini göz önünde bulunduruyoruz. Bu alanın liberal yönetim literatürünün resmettiği gibi teknokratlara terk edilmesi gereken bir politika optimizasyonu ve teknik düzenleme alanı olmadığını, sınıfsal ve toplumsal mücadelelerin ve çatışmaların, farklılaşan çıkarların ve beklentilerin konusu olduğunu düşünüyoruz. Şu hâlde devlet, piyasa ve yurttaş birbiriyle karmaşık ilişkiler ve çatışmalar içindedir. Örneğin devletin kontrol ve sansür kaygıları bazen piyasa aktörlerinin önünü tıkar, potansiyel pazarların bereketini kaçırabilir. Öte yandan yurttaşların yaşamında önem taşıyan kamu hizmetleri, şebekelerin 1990'lardan itibaren özelleştirilmesiyle metalaşmakta ve ekonomik ayırım konusu haline gelmekte, yurttaş ve şirketler çıkar çatışması yaşamaktadır. Bazı örneklerdeyse yurttaş ve şirket devletin kontrol kaygısına karşı örtük ittifak kurabilmektedir. Başka bir karanlık kurguda devlet ve şirket yurttaşına karşı kontrol ve metalaştırma süreci işletebilir. Ya da daha aydınlık bir kurguda devlet ve yurttaş kamu işletmeciliği ve ucuz/ücretsiz kamu hizmetleri uzlaşması yaratabilir. Ancak bu uzlaşmalar geçici, çatışma ve değişim kalıcı olmaktadır.

Bu tartışma içerisinde tarih çalışmaları -özellikle on dokuzuncu yüzyıl birinci küreselleşme dönemini inceleyen çalışmalar- modern altyapı şebekelerinin çoğunlukla birer kentsel ölçekli özel şirket olarak kurulması tarihini aydınlatması açısından önemli. Daha o zamanlardan sermaye piyasalarının şebekelerin yapılandırılmasında oynadığı rol ve hizmetlerin birer meta olarak ortaya çıkması kritik bir analiz çerçevesi olarak önem taşıyor. Bu analizin, bu sayının yazarlarından Nurçin İleri'nin de yaptığı gibi şu soruya bağlanması gerekiyor: İmtiyazlar ve özel şirketler çağından yirminci yüzyılda nasıl çıkıldı ve bu şebekelerdeki şirketler neden kamulaştırıldı?

Yirminci yüzyılda dünyada altyapı şebekelerindeki devletleştirme dalgasının ardında hem modern ulus devletlerin idari / askeri kaygıları var (bu sayıda Onur İnal'ın makalesi bu yönü açıyor), hem de bu modern ve seküler ulus devletlerin bu şebekeler tarafından üretilen hizmetleri ulusal kapsamlı evrensel erişimli kamu hizmetlerine çevirerek yurttaşına refah aktarma (*redistribution*) kaygıları var. Örneğin 1950'lerde DP hükümetinin yol yatırımlarının önemli bir yönü tarımsal üretimi ve işe geçiştirerek kırsal nüfusa dönük bir refah aktarımı sağlamaktı. Bu sayıda Sinan Yıldırım tarafından incelenen Cavit Orhan Tütengil'in karayolları incelemeleri bu konunun anlaşılması açısından aydınlatıcıdır.

Kamu işletmeleriyle karşılaştırıldığında şirketlerin altyapı şebekelerindeki yatırım davranışında çilek toplama (*cherry picking*) veya kaymak sıyırma (*cream skimming*) olarak adlandırılan yatırım tarzı ön planda olmuştur. Yani yüksek teknoloji özel sektör şebeke yatırımları satın alma gücünün en yüksek ve hizmet tedarik maliyetinin en düşük olduğu metropol bölgelere yönelir ve bu tip bölgelere dönük kazanç vaat eden yatırımlar uluslararası bankalardan bol kredi çekebilir. Mehmet Kentel'in

çalışmasında incelendiği gibi satın alma gücü yüksek, coğrafi olarak boğaza hakim bir tepeye kurulmuş olan Pera'nın su şebekesi hizmetlerine kavuşması, görece yoksul eteklerdeki Kasımpaşa'nın kamu sağlığını tehdit eden atıklara bulanması bunun güzel bir örneğini oluşturuyor. Yirminci yüzyılın kamu işletmelerinin (PTT, İller Bankası, Karayolları Genel Müdürlüğü, TEK gibi kurumların) yatırım davranışına ise çapraz sübvansiyon (*cross subsidization*) ilkesi yön veriyordu. Yani metropol bölgelerde elde edilen kazançlarla ulusal kapsamda şebeke yatırımları yapılıyordu. Bunun en çarpıcı tarihi örneklerinden biri elektrik işletmecisi olarak İETT'den TEK'e geçiştir. İstanbul elektrik şirketi 1930'ların sonunda devletleştirilip, daha doğrusu belediyeleştirilip İETT'ye dönüşmüştü. 1950'de hükümet TEK'i kurup İETT'nin elinden elektrik işletmeciliğini almak istediğinde İstanbul Belediyesi buna diremişti. Direnç ancak 1970'te kırılabilmiş, TEK kurulmuş ve İstanbul gibi bölgelerin elektrik gelirlerini kullanarak 1970-1990 dönemi "köylerin elektrikleştirilmesi" atılımını başlatmıştı.

Daha sonra 1990'lardan itibaren PTT, TEK gibi kamu işletmeleri özelleştirme kapsamına alındılar ki bu ikinci küreselleşme dönemine denk geliyor. Birinci küreselleşme döneminde olduğu gibi bu dönemde de uluslararası sermaye piyasaları kritik rol oynadı ve özelleştirmeleri finanse etti. Bu özelleştirme deneyimleri farklı kamu işletmesi gelenekleri olan farklı sektörlerde farklı şekillerde yaşandı. Mesela telgraftan beri güvenlik endişesiyle biçimlenen telekomünikasyon şebekesinde özelleştirmeye büyük direnç oluşmuştu. Ancak çok geç ulusal kapsama ulaşan TEK'in dağıtılıp özelleştirilmesinde benzer bir direnç ortaya çıkmadı. Yani ilk imtiyazlar tarihi ve onu takip eden kamulaştırmalar tarihi güncel özelleştirme ve metalaştırma tarzlarını da tayin etmesi açısından önemlidir. Günümüzde bu özelleştirme ve metalaştırma salgını temel kamu hizmetlerinin tüm alanlarına, eğitime sağlığa, suya elektriğe yayılmıştır. Buradaki argümanı şöyle formüle edelim: Uzun on dokuzuncu yüzyılın birinci küreselleşme döneminin şebeke tarihi, kısa yirminci yüzyılın ulusal kalkınmacı döneminin şebeke tarihini biçimlendirmiş, o da halen içinde yaşadığımız yirmi birinci yüzyılın ikinci küreselleşme döneminin şebeke politikalarını etkilemiştir. Bu bağlam içerisinde yurttaşların evrensel erişim davasının tarihsel temellerinin atılması için altyapı şebekelerinin toplumsal tarihçiliğinin ilerlemesi büyük önem taşıyor. Toplumsal Tarih Akademi dergisinin bir sayısını altyapı meselesine ayırması bu yüzden önemli bir katkı.

Bu sayıda yer alan dosyada beş adet özgün araştırma makalesi bulunuyor. Elvan Cobb'un İzmir ile Aydın arasındaki tarihi demiryolu hattı üzerine kaleme aldığı çalışması, yabancı sermaye grubunun yerli bürokrasinin bilgilerini yeterince kullanamaması ve buna bağlı olarak yaşadığı aksaklıklar ve başarısızlıklar inceleniyor. Nurçin İleri erken cumhuriyet dönemi gazetelerinin sütunlarında altyapı şebekelerine hâkim olan yabancı şirketlerden şikayetçi olan yurttaşların sesini gün ışığına çıkarıyor ve bu şikayetlerin millileştirme sürecine katkılarını inceliyor. Mehmet Kentel İstanbul su şebekesi tarihine Pera ile Kasımpaşa arasındaki eşitsizlikler perspektifinden bakıyor ve özgün harita içerikleriyle katkı sağlıyor. Özel sayıda yer alan çalışmaların su meselesine odaklanmasına şaşmamalı, zira su temel bir insan ihtiyacı olduğu gibi kamu sağlığı ile yakından ilgilidir. Üstüne üstlük Birleşmiş Milletler tarafından suya erişimin temel bir insan hakkı olduğu tescil edilmiştir. İsmail Yaşayanlar'ın makalesi de Bursa su şebekesinin tarihini kamu sağlığı mevhumunun yeşermesinin tarihiyle beraber ele alıyor. Onur İnal ise cumhuriyetin erken dönem su politikalarına ulus devletinin oluşumu ve tahkimatı açısından eleştirel bir şekilde yaklaşıyor. Özgün araştırma makaleleri altyapı

şebekelerinin toplumsal tarihçiliğini iletirken aynı zamanda çevre tarihi alanında da önemli sözler söylüyor. Yazarların bu vurgularını okurlarımızın ilgiyle karşılayacağına inanıyoruz.

Toplumsal Tarih Akademi dergisinin bu sayısı yine altyapı şebekelerine ilişkin meselelere odaklanan belge inceleme ve kitabiyyat kategorisinde sekiz yazı içeriyor. Ayşe Ozil odağı haberleşme şebekelerinin erken tarihine, postanelere çeviriyor ve Galata'nın tarihi postanelerinden gelmiş geçmiş mektup zarflarının birer tarih kaynağı olarak kullanılmasının olanaklarını sorguluyor. Ecem Doygun cumhuriyet dönemi ulusal su şebekesi tarihçiliğinin arşiv derdine değindiği makalesinde değerli birincil kaynakları gün ışığına çıkarıyor. Feyza Daloğlu İskenderun örneğinden hareket ederek haritaların tarihçiler için taşıdığı belge hüviyeti üzerine okurları eleştirel bir tartışmaya davet ediyor. Bilgi Üniversitesi bünyesinde yer alan Silahtarağa Elektrik Fabrikası Arşivi (SEFA) çalışma grubunun üyeleri Amed Gökçen ve Lütfiye Çetin, Silahtarağa Santrali arşivinde yer alan zengin belge koleksiyonu üzerindeki kataloglama ve dijitalleştirme çalışmalarını anlatıyor ve bazı ilginç belge örnekleri paylaşıyor. Fulya Özkan, Begüm Adalet'in *Hotels and Highways: The Construction of Modernization Theory in Cold War Turkey* başlıklı kitabını inceliyor. Alp Yücel Kaya, demiryolları tarihine ilişkin bir dizi güncel kitabı eleştirel bir perspektifle inceliyor ve tanıtıyor. Alaaddin Tok, *On Barak'in Powering Empire: How Coal Made the Middle East and Sparked Global Carbonization* adlı kitabını değerlendiriyor. 1950'ler Türkiye'de karayolları şebekesinin genişlemesi ve modernizasyonu açısından dönüm noktasıydı. Sinan Yıldırım, Cavit Orhan Tütengil'in 1960'ların başında kaleme aldığı sosyolojik karayolları incelemelerini tarihçiler kamuoyunun dikkatine sunuyor. Bizler gibi okurlarımızın da bu değerli yazılardan istifade edeceklerini ümit ediyoruz.

Toplumsal Tarih Akademi dergisinin altyapı özel sayısının hazırlanmasında dergi editörleri Nurşen Gürboğa, Firuzan Melike Sümertaş ve Yaşar Tolga Cora'nın çok değerli katkıları oldu. Kendileriyle verimli bir çalışma süreci geçirdiğimizi düşünüyorum ve *Toplumsal Tarih Akademi* dergisinin açılığını çektüğümüz nitelikli ulusal bilimsel dergilerden biri olması için böyle seçkin bir grupla teşrik-i mesâî fırsatı bulduğum için çok mutluyum.

Özel sayımızı yayına hazırlarken Tarih Vakfı'nın bir önceki başkanı, büyük tarihçi Zafer Toprak (1946-2023) hocamızın vefat haberi geldi. Bir çoklarımız gibi ben de öğrencisi olmuş, Atatürk Enstitüsü'nde derslerini dinlemiştim. Yeri doldurulamayacak büyük ustaya selam olsun.

Bu giriş yazısının sonunda, derginin hazırlıkları devam ederken rahatsızlanan ve vefat eden annem Halide Cumhure Üçer'i de (1942-2023) anmak istiyorum. Annem Kandilli Rasathanesi Zaman Servisi'nde matematikçi ve astronom olarak uzun seneler hizmet etmiş, zaman çevirme kılavuzlarına ve Rasathane arşivindeki el yazmaları üzerine ortak çalışmalara imza atmış bir bilim insanıydı. Sadece benim değil ağabeylerimin ve ailemizin birçok üyesinin yetişmesinde ve eğitim hayatında büyük emekleri olan, aydınlanmaya ve bilime inanmış bir cumhuriyet kadınıydı. Derginin hazırlanmasında beraber çalıştığımız değerli hocalarım, annem rahatsızlandıktan ve vefat ettikten sonra da misafir editörlüğü sürdürdüğüm için bana teşekkür ettiler. Ben de bu teşekkürleri ilkelerini bana aşılayan değerli anneme iletiyorum.

Sırrı Emrah Üçer, Misafir Editör

Yıldız Teknik Üniversitesi, İİBF İktisat Bölümü, seucer@yildiz.edu.tr